

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології

Кафедра загального та германського мовознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Старослов'янська мова

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Історія)

Спеціальність 014 Середня освіта (Історія)

Спеціалізація 014.03 Середня освіта (Історія)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від “16” вересня 2019 р.

м. Івано-Франківськ – 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Старослов'янська мова
Викладач (-і)	Ярослав Григорович Мельник
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-10 моб. 067 730 58 26
E-mail викладача	mel.jarolav@gmail.com
Формат дисципліни	1.Цикл загальної підготовки 1.2.Вибіркові дисципліни 1.2.2. дисципліни вільного вибору студента
Обсяг дисципліни	Кредитів ЄКТС – 3 (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Обговорення індивідуально вибраних студентом питань і тематики з лекційних курсів та самостійної роботи
2. Анотація до курсу	
Предметом вивчення є кирилиця у її історичному розвитку – від моменту створення до поч. ХХ ст. Також передбачено вивчення основних періодів розвитку основних орфографічних та орфоепічних змін у повному граматичному циклі – від фонетики до синтаксису. Крім цього курс включає крім аналізу граматичних категорій читання текстів, переклад з граматичними та культурно-історичними коментарями.	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою курсу є надати студентам інформаційне забезпечення у галузі історії мови, що у свою чергу надасть можливість доступу до текстів – історичних документів різних епох. Також курс переслідує ціль надання інформації у галузі культурно-історичної особливості текстів різних епох. Кінцевою метою курсу є читання, тлумачення текстів та їх широка інтерпретація.</p> <p>Завдання: ознайомити студентів з історією писемності; історією створення та розвитку кирилиці; періодизацією розвитку кирилиці; основними пам'ятками кириличної писемності – рукописами та стародруками; з фонетичною системою старослов'янської мови та подальшими змінами фонетично системи; основними змінами у системі голосних та приголосних; особливостями лексичного складу старослов'янського періоду розвитку писемності; особливості мовної системи давньоруського періоду, староцерковнослов'янського періоду, періоду сучасної цсм; особливостями української та російської редакції; особливостями розвитку числової системи; особливостями вживання системи нарядкових знаків; особливостями морфологічної системи різних редакцій; специфікою графічних традицій; фонетичні, морфолого-синтаксичні особливості текстів різних періодів.</p> <p style="text-align: center;">-</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: – історію створення кирилиці, специфіку інших графічних систем (глаголиці), особливості основних графічних систем світу та місце фінікійського фонетичного письма; особливості функціонування старокириличної та індійсько-арабської системи чисел; історію книгодрукування у Європі та слов'ян зокрема; особливості графічної традиції: заставки, літери-ініціали, орнаментування, нарядкові знаки; основні зміни у системі голосних; основні зміни у системі приголосних (D 9).</p> <p>Студент повинен вміти: – розпізнавати редакції текстів на старослов'янській мові, визначати основні хронологічні особливості старослов'янських текстів; виявляти історіографічну та культурологічну цінність тексту (D 16); – орієнтуватися у текстовому просторі; прив'язувати тексти до часового та географічного простору; прагнути використовувати набуті знання до міжособистісного спілкування; декодувати тексти та виявляти їх культурно-історичну цінність (D 15);</p> <p>Інтегральна компетентність: – на основі засвоєних знань, умінь і навичок із дисципліни «Старослов'янська мова» здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі</p>	

навчання за спеціальністю, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов (C1).

Комунікативна – здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською – державною мовою; користуватися вербальними і невербальними засобами передачі історичної та археологічної інформації (усна відповідь, реферат, есе, доповідь на науково-звітній конференції ін.) (C2).

Лінгвістична – здатність володіти іноземною мовою для пошуку і опрацювання іншомовних історичних та архілогічних праць і джерел (C3).

Фахові компетентності – здатність до міжособистісної взаємодії у формі групової роботи, дискусій, прес-конференцій ін. на основі етичних міркувань (мотивів), вміння працювати в колективі й ефективно співпрацювати з учасниками навчального процесу; уміння попереджати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів; діяти громадсько і соціально відповідально і свідомо та з почуттям поваги до оточуючих, усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми (C18).

Здатність прагнути використовувати набуті знання у міжособистісному спілкуванні (C24).

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5-й	Історія Історія і археологія	III	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Старослов'янська мова у циклі історичних дисциплін; - Місце слов'янських народів у сім'ї індоєвропейських мов; - Карта заселення Європи та карта поширення мов у VIII-XI ст.; - Історія створення кирилиці; - Періодизація розвитку кирилиці IX-XX ст.	Лекція, 2 год. практичне заняття, 2 год. самостійна робота 6 год.	1,3,4	Опрацювання наукових джерел – 6.	5 балів	Впродовж семестру у відповідності до розкладу занять
Тема 2. Фонетична система старослов'янської мови; - Система голосних та приголосних;	Лекція, 2 год. практичне заняття, 2 год. самостійна	1,4,5	Опрацювання наукових джерел – 4 години	5 балів	Впродовж семестру у відповідності до розкладу занять

- числова система ССМ; - система надрядкових знаків; - фонетика у контексті головних змін.	робота 8 год.				
Тема 3. Система ССМ та її еволюція; - ССМ як історичний період: послідовність періодів та фонетичні зміни; - характеристика голосних; - носові голосні та їх доля; - редукція окремих голосних та зміни; - чергування голосних.	Лекція, 2 год. практичне заняття, 2 год. самостійна робота 8 год.	1,3,7	Опрацювання наукових джерел – 10 годин	5 балів	Впродовж семестру у відповідності до розкладу занять
Тема 4. Редуковані у системі голосних; - слабкі позиції редукованих; - сильні позиції редукованих; - основні наслідки падіння редукованих.	Лекція, 2 год. практичне заняття, 2 год. самостійна робота 8 год.	1,3,7	Опрацювання наукових джерел – 6 годин	5 балів	Впродовж семестру у відповідності до розкладу занять
Тема 5. Приголосні у системі старослов'янської та церковнослов'янської мов; - основні групи приголосних; - походження основних груп приголосних; - доля (основні зміни) приголосних.	Лекція, 2 год. практичне заняття, 2 год. самостійна робота, 10 год.	1,4,5	Опрацювання наукових джерел – 8 годин	5 балів	Впродовж семестру у відповідності до розкладу занять
Тема 6. Основні зміни у системі приголосних; - повноголосся та не повноголосся; - е-епентетікум у старослов'янській мові; - доля сонорних-плавних; - основні типи спрощень у системі приголосних.	Лекція, 2 год. практичне заняття, 2 год. самостійна робота 10 год.	1,3,5	Опрацювання наукових джерел – 6 годин	5 балів	Впродовж семестру у відповідності до розкладу занять
Тема 7. Палаталізація у системі	Лекція 2 год.	1,3,4,5	Опрацювання наукових	5 балів	Впродовж семестру у

приголосних; - перша палаталізація та її наслідки; - друга палаталізація та її наслідки; - третя палаталізація та її наслідки.	практичне заняття, 2 год. самостійна робота, 10 год.		джерел – 4 години		відповідності до розкладу занять
Тема 8. Морфологічна система церковнослов'янської мови та її розвиток; - іменник та його основні граматичні ознаки; - дієслово у системі церковнослов'янської мови; - числівник системи церковнослов'янської мови.	практичне заняття, 2 год. самостійна робота. 10 год.	1,3,7,8	Опрацювання наукових джерел – 12 годин	5 балів	Впродовж семестру у відповідності до розкладу занять

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною та ЄCTS-шкалою. Оцінювання на основі 100-бальної шкали (Див.: пункт „9.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Загальні 100 балів включають: 25 балів за практичні заняття; 35 балів за самостійну роботу; 40 балів за колоквиуми).
Вимоги до письмової роботи	Концептуально-конкретне та емпірично-верифіковане висвітлення питань
Семінарські заняття	За 5-ти бальною шкалою
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для зарахування курсу – 50 балів

7. Політика курсу

Жодні форми порушення академічної не добросовісності не толеруються. У випадку таких подій – реагування у відповідності до Положення 1 і Положення 2.

8. Рекомендована література

1. Мельник Я.Г., Лазарович О.М. Церковнослов'янська мова. – Івано-Франківськ, 2017.
2. Мельник Я.Г. Церковнослов'янська мова. Буквар та читанка. – Львів, 2019.
3. Леута О.І. Старослов'янська мова. К.: 2001.
4. Ремнева М.Л. Церковнославянський язык. – М.:1999.
5. Супрун В.И. Учебник церковнославянского языка. – Волгоград, 1998.
6. Белей Л., Белей О. Словник старослов'янсько-український. – Львів, 2001.
7. Старослов'янський словарь. – М.: 1999.

Викладач к.ф.н., професор Мельник Ярослав Григорович

